

Напрямок конференції: ***Інновації в освіті: нові підходи та технології для майбутнього.***

Свинаренко Н.О.

к.і.н., доцент,

Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця

М.Харків, Україна

ORCID: 0000-0000-1234-5678

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЧЕРЕЗ МУЗЕЙНУ ПЕДАГОГІКУ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Метою даної роботи є аналіз освітньої роботи університетських музеїв Польщі як метод популяризації закладів вищої освіти.

Музеї у сьогоdnішньому світі є надзвичайно важливими. А особливо у сучасній Польщі, де їх кількість перевищує будь-які середньостатистичні показники. Про сучасні польські музеї та особливості їх роботи писали у своїх дослідженнях Белікова М.В. [1], Казанцева Л.В. [2]. Про відмінність університетських музеїв від інших культурних закладів йдеться у статті Паски А. [3]. Про євроінтеграцію сучасного культурного життя та про корисні уроки, які українські музейники можуть отримати від вивчення позитивного польського досвіду йдеться у статті Свинаренко Н. [4]. Про появу у сучасній Польщі новітніх музеїв, про проведення музеями важливих соціальних заходів, про активну популяризацію науки повідомляє багато інтернет-джерел [5-7]. Деякі музеї Польщі орієнтовані на іноземних туристів, інші - родинний відпочинок, на студентів, школярів. Саме школярі і є тією важливою аудиторією, які з часом можуть стати студентами тих чи інших польських вищих навчальних закладів. Один з найвідоміших музеїв Польщі – Музей Варшавського університету (1980), хоча його численні наукові та художні колекції, які збиралися від часу заснування Варшавського університету (1816). Екскурсія тут розпочинається із залів палацу Тишкевичів-Потоцьких, де розташований музей, потім прямують до Старої університетської читальні, Колонної зали,

резиденції керівництва університету, що у палаці Казімеж. Далі слухачі потрапляють до палацу Уруських-Четвертинських, де працює зараз для студентів факультет географії та регіональних досліджень. Для юного покоління все виглядає яскраво, статечно, і звичайно ж, закарбовується у пам'яті на довгий час.

Значний досвід музейної педагогіки має і Ягеллонський університет у м. Кракові, тут для відвідувачів працюють: музей історії медицини, музей історії «Collegium Maius», музей Ботанічного саду, музей фармації, природоосвітній центр, музей анатомії «Collegium Medicum», анатомопатологічний музей. Музей історії Ягеллонського університету веде свою історію від 1400 р., коли польський король Владислав II Ягайло передав цю споруду Краківській академії (1364). У середині XV ст. її називали «Collegium Maius», що перекладається як «головна колегія». Вважається, що саме там викладав видатний український вчений Юрій Дрогобич Котермак (1450–1494), згодом - ректор Болонського університету. Колекції музею містять сім збірок: збірка навчально-наукових інструментів, яка складається з 2000 експонатів; колекція західноєвропейського живопису, що включає 21 картину і скульптуру XVI–XIX ст.; збірка негативів і фотографій, що складається з 35 тис. негативів і 1000 старих фотографій з колекцій відомих польських фотографів XIX–XX ст.; збірка скульптур епохи середньовіччя і бароко; колекція графіки, яка містить приблизно 2000 предметів і включає в себе акварелі, рисунки і гравюри польських та зарубіжних художників, починаючи з XV ст.; колекція декоративного мистецтва, що складається з 7000 об'єктів і включає в себе предмети ювелірного, керамічного, текстильного, меблевого виробництва та мистецтва, у тому числі скіпетр королеви Ядвіги; збірка дерев'яних гравюр, що складається з 3000 об'єктів, у тому числі гравюри Віттенберзької біблії (1534)[3, с.264]. Музей фармації Ягеллонського університету має у своїй колекції хімічне обладнання епохи середньовіччя, портрети відомих викладачів і т.і.

Музей університету Марії Кюрі-Склодовської у Любліні був офіційно відкритий 3 жовтня 1980 р. Серед експозиції музею важливе значення мають твори сучасного мистецтва, переважно малюнки, графіка та екслібриси. Зоологічний музей цього закладу організовує заняття для батьків з дітьми, що захоплюються фауною і флорою, відвідують Дитячий університет. Музей відвідують організовані групи учнів початкових, середніх і старших класів, для яких проводяться музейні заняття та професійні екскурсії на наукову та науково-популярну тематику .

У склад Вроцлавського університету входять такі складові як: музей університету, природничий музей, музей людини, геологічний музей, мінералогічний музей, будинок археологів. У листопаді 2017 року університет отримав фінансування для проекту «Leopoldina online – платформа для інтеграції та спільного використання електронних ресурсів Вроцлавського університету для науки, освіти та популяризації знань», його реалізовано в рамках операційної програми «Цифрова Польща на 2014–2020» [3, с.265].

Музей Вроцлавського університету працює від 1992 р. і його будівля вважається однією з найцінніших пам'яток бароко не тільки у Польщі, а й у всій Центрально-Східній Європі. Музей має зал Леопольдіни, ораторій Маріанум, Математичну вежу та виставкові зали. Глядачам пропонують перегляд скульптури XVIII–XIX ст., живопису XVIII–XX ст., графіки XIX–XX ст., наукового приладдя XV–XX ст., виробів декоративно-прикладного мистецтва XVIII–XX ст., фотографічну колекцію XIX–XX ст. та листівки, пов'язані з історією університету [3, с.266]. Надзвичайно цінними є, колекція астрономічних приладів, серед яких: астролябія XV ст., небесна куля 1699 р., екваторіальний сонячний годинник XVIII ст. та компас Галілея 1665 р.; оздоблений скіпетр та академічний одяг ректорів університету різних часів [3, с.266]. Така сукупність історико-культурних знань дуже зацікавить любителя гуманітарних дисциплін.

Музей Землі університету ім. Адама Міцкевича у Познані досить молодий, був заснований у 2009 р. Оригінальним для школярів є те, що студенти працюють тут гідами та екскурсоводами. Музейна колекція становить близько двох тисяч унікальних і цінних зразків мінералів, гірських порід і скам'янілостей. Для школярів особливо цікавою буде побачити унікальну колекцію метеоритів та інших порід позаземного походження - це дуже поповнить їх географічні знання.

Музей Ґданського університету, заснований у 2018 р. теж очікує своїх юних відвідувачів. Основною метою його діяльності є аналіз, збір, розвиток, зберігання та надання доступності експонатів, пов'язаних з академічною спадщиною університету та історією науки названого вищого навчального закладу.

Висновки. Колекції різноманітних польських університетських музеїв будуть цікавими для різних категорій відвідувачів - від маленьких до людей старшого віку. Популяризація музейних колекцій польських університетів відбувається, переважно, через виставки, наукові публікації, онлайн-презентації, навчальні екскурсії для студентів, віртуальні екскурсії для широкого загалу. Екскурсанти шкільного віку для сучасних польських університетських музеїв є категорією дуже важливою - бо гнучка свідомість дітей, вчасно зацікавлених прекрасним мистецтвом та корисними для суспільства знаннями призведе до того, що в певний час ці ж діти захочуть вступити до університету, в музеї якого вони колись побували і знайшли щире зацікавлення. Робота зі школярами різного віку - це дуже відповідальна робота, яка спрямована на активне зацікавлення екскурсантів наукою у найрізноманітніших її проявах. Сама історія Польщі, викладена екскурсоводами у адаптованих розповідях, підкріплена яскравими ексклюзивними предметами королівських дворів, яскравим убранством залишається у пам'яті набагато довше, ніж поважні наукові статті, написані сухою академічною мовою, зрозумілою обмеженій

кількості людей. Дуже цікавим моментом є факт проведення екскурсій активними та розумними студентами, які навчаються у цих же університетах. Екскурсії численими польськими університетськими музеями виховують у студентів почуття патріотизму, формують історичну пам'ять, відповідальне ставлення до навчання, розширюють індивідуальний кругозір, викликають у дітей щире зацікавлення науково-дослідницькою та реставраційною роботою, розвивають творчі ідеї.

Література:

1. Белікова М.В. Аналіз послуг інтерактивних музеїв Польщі та України. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. Вип.2 (19). С.105-112.
2. Казанцева Л.В. *Університетські музеї: європейський досвід та українська практик*. Зб. пр. Міжнар. наук.-практ. Конф. (6-7 жовт. 2011 р., м. Київ). Ніжин: Вид-во НДУ іме- ні Миколи Гоголя. 2012.С. 52-59.
- 3.Паска А. Формування освітнього простору засобами музейної педагогіки в університетах Республіки Польща. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 72, том 3, 2024. С.263-268. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-3-39>
4. Свиначенко Н.О. Український історико-архітектурний та музейний потенціал для успішної культурної євроінтеграції. *Південний архів (історичні науки): Збірник наукових праць*. Вип. XXXIX. Івано-Франківськ : ХДУ, 2022. С.19-26. DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2786-5118/2022-39-3>
5. Краків, Польща. URL: <https://www.pilon.net.ua/ua/countries/polsha/krakov> (дата доступу 26.02.2025р.).
6. Найкрасивіші місця Польщі: де обов'язково побувати в цій європейській країні. URL: <https://www.yavp.pl/uk/turizm/naikrasyvishi-mistsia-polshchi-de-oboviazkovo-pobuvaty-v-tsii-ievropeiskii-kraini-14741.html> (дата доступу 26.02.2025р.).
7. Ніч Музеїв - карнавал культури. URL: <https://culture.pl/ua/stattia/nich-muzeiv-karnaval-kultury> (дата доступу 26.02.2025р.).

